

Епископ Атанасије (Јевтић)

Христос а не Христ
(одломак)

Од како смо, у време Светог и Равноапостолног Патријарха Фотија Великог крштени, кроз Свету Браћу Кирила и Методија и њихове Свете Ученике и Наследнике, и слободно, свесно-словесно ступили у Цркву Христову, Стуб и Тврђаву Истине и Мудрости и Логосности = Словесности, ми Православни Срби говоримо и пишемо Свето Име Бога и Господа и Спаса нашег: ИСУС ХРИСТОС

... Народ је одувек говорио, и данас говори само црквено-народно: ХРИСТОС, или просто-народски: РИСТО(С), (Х)РИСТО. Крње и накарадно "Христ" резултат је одскорашњег диригованог и наметаног комунистичког "братства-јединства" (које се, сведоци смо, завршило "братство-убиством" !), оне антисрпске и антиправославне политике која је Српски народ буквално латинила и унијатила. Као што је, такође, од неких чак и писаца наметано, или нерасудно прихватано, уместо вековног православног српско-словенског израза Света ТРОЈИЦА, туђи нам хрватско-католички назив "Свето ТРОЈСТВО", буквални превод латинског Тринитас, чије опет значење није веран превод грчког оригинала ТРИАС, или у 4. падежу ТРИЈАДА, јер је прави и правилни превод грчког ТРОЈИЦА (= њих ТРОЈИЦА), скуп или сабор или заједница ТРИЈУ Лица; у Православној Хришћанској вери то је: Јединствени вечни Сабор и суштинска Заједница Свете Тројице Личности: Оца и Сина и Светога Духа = ТРОЈИЦЕ Једносуштне и Нераздељиве, како говоримо на богослужењима и у здравицама. Јер "Тројство", макар и "Свето Тројство", не значи Три Лица = Три Личности, него неку трострукост, нека три "својства", у најбољем случају троструко својство (отуда појам "тројство" као и појам "двојство", означавају само двојно или тројно својство, а не и триперсоналност), те према томе израз "Свето Тројство" језички не покрива стварност Свете Тројице. (напр. три човека јесу тројица а не тројство, као што и два човека јесу двојица а не "двојство". Позадина латинског Тринитас и хрватског Тројство јесте Августиново погрешно примењивање психолошког тројства у човеку на Богоначалну Свету Тројицу Персона = Трију Божанских Личности)...

Име Богочовека и Спаситеља свега света Исуса Христа на грчком оригиналу гласи Христос, и то је првенствено глаголски придев, који на српском значи помазан, помазани. Овај придев у грчком остаје придев, а поименичен бива само тиме што се у грчком испред придева додаје именични члан, док у српском преводу поименичени придев Помазан постаје додавањем (а не одузимањем) именичног додатка ПОМАЗАНИК, те се библијско назвање "Христос Господњи" преводи са "Помазаник Господњи", што је веран превод јеврејског придева-именице "Машијах Јахвеов" = "Помазани(к)-Месија Господњи".

На латински језик преведен је грчки придев Христос са Кристус, и онда новији европски језици, ову у латинском преводу добијену именицу скраћују у Крист (франц. и енгл. Крист, хрватско Крист, а Словенци су задржали Кристус, али понегде у преводу Св. Писма употребљавају и јеврејско Месија). Ово превођење у латинском језику било је вероватно по угледу на иначе познато латинизовање грчких имена, напр. Сократес, Аристотелес, али то су именице а не придеви, па су онда и код нас та имена скраћивана у: Сократ, Аристотел.

Међутим, ми Срби, и сви Православни Словени, нисмо преко латинског превода добили Име ХРИСТОС, него преко грчког новозаветног оригинала (јер су Јеванђеља и сви хришћански текстови отпочетка били написани, и сачувани, на грчком), па су зато Света Браћа Кирило и Методије, знајући добро и грчки и словенски језик, задржали грчку придевску поименичену форму ХРИСТОС, уз остало и зато што (се) сви грчки придеви који се завршавају на... не

могу задржати своје значење ако им се изостави тај последњи наглашени слог... Отуда ни у српском језику ниједан од ових придева не може бити скраћен одузимањем оног крајњег –ан, јер у том случају у речима снаж! динамич! познатљ! позв! очигледно нешто битно недостаје за право и пуно значење тих придева.

Тако је слично и са српским придевима помазан, слободан, снажан итд., где без последњег слога –ан нема право и пуно значења тих придева (а кад се напр. придев слободан поименичи у Слободан, онда то бива променом акцента, али и тада остаје привобитно придевски облик и значење те речи). Ако од Помазан одбијемо задњи слог –ан (да би, наводно, придев поименичили) онда то није више Помазан(и)=Помазаник, него остаје само "помаз", тј. оно чиме се дотични помазује, чиме је помазан, што и Имену ХРИСТОС = ПОМАЗАН(ИК) није и не може бити Он неки "помаз", него је Њега Бог Отац (миро)помазао Духом Светим (Дела Ап. 10, 38), иначе би била доведена у питање права Христологија, тј. права = православна вера у Христа Богочовека, Сина Божијег, Који је оваплоћен од Духа Светога и Марије Дјеве и постао Син Човечији и тек као такав јесте Христос = Помазаник Господњи, тј. Месија и Спаситељ човека и света...

Иако у косим падежима код имена Христос постоји разлика, тј. постоје краћи и дужи наставци, нарочито у ранијим старословенским и старосрпским текстовима (па и у новијем српском језику, јер у нашем народу још увек постоји израз: Христосове муке, као што потврђује песник Матија Бећковић и књижевник Ђорђе Јанић, а и Вук у Речнику наводи да може бити и: Христос, Христоса, али и: /X/Ристо, /X/Риста, /X/Ристов), то још не значи да је нужно следовати тобожњој "правилној примени граматике", те обавезно "стандардно" правити дуже падешке наставке. Јер, кад је већ усвојено грчко изговарање и писање имена Исус Христос, уз разумљива прилагођавања словенском писму (говорим првенствено за ћирилицу) и словенском језику и говору, онда су и грчки падежи могли бити, као што и јесу, прихваћени (као краћа форма: Христос, Христа, Христу итд.), уз прилагођавање словенском језику и изговору; у почетку изгледа са извесним колебањима (тј. и дужа и краћа форма), а затим је врло брзо то – краћа форма косих падежа – постало општеприхваћена појава и стање. Ако је то изузетак од тзв. "стандардизованог" српског језика, онда је поштеније да се језикословци прилагоде вековној пракси и црквено-народној језичкој стварности, а не да стварност прекрајају по својим "правилима граматике". Јер све светске граматике, одн. сви језици света имају изузетке и неправилности, без којих не постоје нити функционишу, а оне су израз највеће и најдрагоценије "неправилности" овога, људскога света и историје, која се зове живи живот, што би рекао Достојевски...

А наиме, закључак мојих проучавања је: да осим 3 конкретна случаја - остављам могућност за постојање евентуално још неког таквог случаја у старим текстовима које нисам стигао да прегледам - нигде у старим словенским рукописима, нарочито код Православних Јужних и Источних Словена, нема директно и нескраћено написано Христ, а има на стотине случајева, конкретно у 11. веку (напр. Супрсалски рукопис), писано пуно и нескраћено ХРИСТОС, ХРИСТОСА, итд. (као што и сада још увек у нашем народу нигде нема крње унијатско Христ, а има Христос и Христосово; напр. у Јању, Западна Босна, чућете и данас: "Мучи га као Јуда Христоса", "Христосове муке" и сл.)...

Даље: Сви православни народи изговарају и пишу одувек пуно име ХРИСТОС: Грци, Арапи, Словени, Румуни, Грузини (с тим што Арапи имају своје семитско: Машиха = Месија = Христос; Грузини пак имају за свој 1. падеж грчки 5.: Христe, који се после мења: 2. падеж: Христе итд., а 5. остаје као и 1.: Христe; међутим, на старим иконама, фрескама, минијатурама /9.-19. век, које смо видели/ задржали су грчки назив Исус Христос). И такође Етиопљани (који су се раније одвојили од Православне Цркве) говоре одувек Христос, с тим што Арапи и Етиопљани имају семитско: Машиха = Месија = Христос; код Копта пак и

Етиопљана у Цркви је грчко Христос, а у народу семитско/арапско Машијах, Машиха. Латини такође имају Кристус, што је само латинизовано грчко Христос, али задржано пуно и нескраћивано. Италијани данас кажу Кристо, што значи да су и они сачували тај други, врло битан, завршни слог у речи Христос, као што је и у српском народном изговору (X)Ристо тај задњи слог такође сачуван, што је веома важно за народно језичко осећање и схватање дубине садржаја и значења речи Христос...

И кад смо први пут чули Јеванђеље, и Свету Литургију, и примили благослов десном руком Епископа и свештеника, са прстима сложеним у монограм ИС ХС (тј. прва и последња слова ИсуС ХристоС), чули смо их, примили и доживели са Именом и Стварнишћу ХРИСТОС, а не Христ. Тако је било, и остало: јуче, данас и до века (Јевр. 13, 8).

Из књиге Епископа Атанасија, "Христос а не Христ", Требиње 2002.